

Kultur- och
fritidsavdelningen

Biblioteksplan för Nynäshamns kommun 2016-2019

antagen i Kultur- och fritidsnämnden 2016-02-22, § 13/16

Inledning

En strategisk biblioteksutveckling förenar historia och tradition med en samtida, föränderlig omvärld. Kärnan i verksamheterna är intakt, men uttryck och aktiviteter behöver anpassas till medborgarnas nutida och framtida litteratur- och informationsbehov, medievanor och livsstilar.

I Nynäshamns kommun har alla lika rätt att fritt ta del av information, att delta i samhällsdebatten och i kulturlivet och att söka kunskap. Den enskildes digitala delaktighet ska fortsätta att främjas och stödjas. För att motverka utanförskap behöver fler människor bjudas in till sociala nätverk.

Alla bibliotekets besökare ska känna sig välkomna och bemötas med vänlighet, omtanke och respekt.

Folkbiblioteket i Nynäshamns kommun ska fortsatt vara ett självklart fritidsalternativ för medborgarna. Biblioteket upplevs som en attraktiv plats att vara på, både enskilt och tillsammans med andra. Medborgarna använder lika gärna de fysiska biblioteksrummen som biblioteket på webben. Det finns ett särskilt fokus på att stimulera litteratur- och läsintresset hos de små barnen och deras föräldrar.

Bakgrund

Den nya bibliotekslagen (2013:801) gäller från första januari 2014. Den omfattar grunden för verksamhet inom det allmänna biblioteksväsendet och de bibliotek som ingår, bland annat kommunala folkbibliotek, skolbibliotek, landstingens regionala biblioteksverksamhet och statliga bibliotek. Kommunens bibliotek ingår i den nationella strukturer som består av kommunala bibliotek, regionbibliotek och Kungliga biblioteket, som är den myndighet som ansvarar för samverkan inom det nationella biblioteksväsendet.

Bibliotekslagen reglerar biblioteksverksamheterna i kommunerna. Varje kommun ska anta en egen plan för sin biblioteksverksamhet som sedan ligger till grund för en årlig verksamhetsplan.

Folkbiblioteksverksamheten i Nynäshamns kommun består av:

- huvudbiblioteket i tätorten Nynäshamn,
- två integrerade skol- och folkbibliotek: ett i Ösmo centrum och ett i Sunnerbyskolan i Sorunda,
- Kulturbussen som besöker platser i övriga delar av kommunen,
- ett 24-timmarsbibliotek tillgängligt via bibliotekets webbplats,
- en konsthall och
- ett bild- och folkrörelsearkiv.

Mål 1. Biblioteket är en viktig del av folkbildningen

Litteraturutbudet ska präglas av både bredd och djup. Biblioteket ska tillvarata och utnyttja litteraturintresset hos såväl personal som låntagare.

I biblioteket uppstår oförutsedda möten; dels med personer från andra samhällssfärer, dels med litteratur som låntagaren inte känner till på förhand. En av litteraturens poänger är att den tillåter oss att komma nära människor som inte nödvändigtvis liknar oss själva, kanske rentav personer vars sällskap vi i verkligheten skulle undvika. Genom att utmana våra fördomar bidrar skönlitterär läsning till ökad förståelse för andras sätt att tänka och leva, något som på sikt stärker det demokratiska samhället.

Biblioteken i Nynäshamns kommun ska främja läsning och göra litteraturen mer tillgänglig.

Strategier

- 1. Fler insatser för att stimulera ökat läsande i alla åldrar**
- 2. Tillgängliggöra litteratur på nya sätt**
- 3. Utveckla nya projekt tillsammans med skola och förskola**

Mål 2. Biblioteket är öppet och tillgängligt för alla

För att säkerställa biblioteksverksamheten vid olika enheter, inom förskola, skola, vård och omsorg, bör ett organiserat samarbete med berörda förvaltningar formuleras och förverkligas. Exempelvis ska planer upprättas för skolbibliotekens verksamhet i kommunen och för bibliotekens samarbete med Barnavårdscentralen, BVC, inom ramen för föräldrautbildningen.

Tillgänglighet förutsätter en fortgående dialog med företrädare för äldreomsorg och övrig omsorgsverksamhet.

I enlighet med bibliotekslagens formuleringar ägnas särskild uppmärksamhet åt att erbjuda litteratur på andra språk än svenska samt åt att tillgängliggöra bibliotekets utbud för personer med någon form av läsnedsättning.

Biblioteket tillhandahåller litteratur, hjälpmedel och tjänster anpassade till olika gruppers behov, till exempel lättlästa böcker, talböcker och hjälp med nedladdning från Myndigheten för tillgängliga medier, MTM. De låntagare som inte kan komma till biblioteket på grund av långtidssjukdom eller funktionsnedsättning erbjuds hemleverans av böcker genom tjänsten *Boken kommer*. Tjänsten *Egen nedladdning* ska marknadsföras till människor i alla åldrar som av någon anledning har svårigheter att läsa tryckt text.

Biblioteken i Nynäshamns kommun ska uppmuntra till delaktighet och vara lyhörda inför låntagarnas behov och önskemål, till exempel i form av inköps- och programförslag.

Strategier

- 1. Genomföra en översyn av bibliotekens öppettider**
- 2. Fler informationsinsatser om bibliotekens tjänster och verksamhet**
- 3. Riktad information till personer med särskilda behov**

Mål 3. Biblioteket uppmuntrar till läsning på alla modersmål och på de nationella minoritetsspråken

Biblioteket erbjuder litteratur på de nationella minoritetsspråken.

Biblioteket erbjuder litteratur på andra språk och på lättläst svenska.

I samarbete med kommunens förskolor och skolor uppmuntrar och påverkar biblioteket föräldrar till att läsa högt för sina barn och då också på det egna hemspråket. Flerspråkigheten ska synas i bibliotekets informationsmaterial, både i tryckt och i digital form. Alla förskolor och skolor erbjuds böcker efter språkbehov.

Strategier

- 1. Informationsinsatser riktade till personer med utländsk bakgrund**
- 2. Utveckla bibliotekets samarbete med SFI, Svenska för invandrare**
- 3. Utforma samarbeten med flyktingmottagningen i kommunen**

Mål 4. För boende i kommunen är biblioteket ett kulturellt centrum

Invånarna i Nynäshamns kommun ska uppleva att biblioteket är en naturlig samlingspunkt som erbjuder en bredd av kulturella verksamheter. Barn, unga och vuxna ska möta bibliotekets verksamheter genom olika intressanta programutbud.

I Konsthallen ska utställningar avlösa varandra. Återkommande utställningar som till exempel vårsalongen och elevutställningar varvas med konstutställningar av professionella konstnärer och amatörkonstnärer, fotoutställningar och andra sorters utställningar. Varje sommar ordnas en sommarutställning för barn som kombinerar lek, kreativitet och fantasi.

I enlighet med Stockholms läns regionala biblioteksplan ska bibliotekets samverkan med såväl andra aktörer i omvärlden (till exempel inom föreningslivet) som andra bibliotek i länet utvecklas ytterligare. Bibliotekspersonalen avsätts tid och resurser för omvärldsbevakning och fortbildning. De håller sig uppdaterade gällande den senaste litteraturutgivningen, samhällsdebatten och den digitala utvecklingen.

Strategier

- 1. Främja kommuninvånarnas delaktighet i utformningen och utvecklingen av programutbudet**
- 2. Fler projekt tillsammans med föreningar och privata aktörer**
- 3. Utforma fler aktiviteter för att nå nya grupper**

Mål 5. Biblioteket är ett kunskaps- och informationscentrum

Folkbiblioteket är kommunens centrala plats med stöd för kunskaps- och informationshämtning. Här finns studieplatser och studiedatorer. Den facklitteratur som inte finns i beståndet erbjuds i möjligaste mån som fjärrlån. Biblioteket har ett nära samarbete med Nynäshamns KompetensCentrum, NKC, och erbjuder den litteratur som används i deras kursutbud.

Tjänsten *Boka en bibliotekarie* ska erbjudas då hjälp behövs för att söka information till exempel vid studier.

Bibliotekets webbplats är en interaktiv plattform där användare erbjuds möjlighet att lämna synpunkter och önskemål till biblioteket och där de uppmuntras att vara medskapare till webbplatsens innehåll, bland annat genom att bidra med boktips och recensioner. De ska också kunna ladda ner e-böcker och söka information i databaser. Det virtuella biblioteket ger även låntagarna möjlighet att orientera sig i utbudet av evenemang och tjänster samt att hantera lån och reservationer dygnet runt.

Biblioteket har en pedagogisk och demokratisk uppgift att främja den digitala delaktigheten för olika grupper och att verka för att minska den digitala klyftan mellan de som har tillgång till den nya informationstekniken och de som inte har det. Bibliotekets uppgift är därför även att hålla sig à jour med den digitala tekniken och att i möjligaste mån tillhandahålla och tillgängliggöra moderna medier och modern teknik, exempelvis genom utlån av läs- och surfplattor.

IT-handledning på olika nivåer ska erbjudas i det dagliga mötet med besökarna samt genom kurser och drop in-hjälp. Genom att tillhandahålla publika datorer med internetuppkoppling - och genom att exempelvis erbjuda kostnadsfria internetkurser och datorhandledning - ska biblioteken bidra till allas rätt till användande av e-tjänster. I enlighet med bibliotekslagen ska biblioteket ”verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet”. Det ökande informationsflödet förstärker vikten av att medborgarna kritiskt kan bedöma information. Biblioteket spelar därför en viktig pedagogisk roll som förmedlare av ett källkritiskt synsätt.

Bildarkivets bilder görs tillgängliga via arkivets bilddatabas. I folkrörelsearkivet får Nynäshamns kommuns föreningar spara sina handlingar under säkra former. Bild- och folkrörelsearkivet erbjuder tillsammans med bibliotekets lokalsamling ett slags centrum för lokalhistoria i Nynäshamn.

Strategier

- 1. Arbeta för utvecklandet av en bättre studiemiljö på biblioteken**
- 2. Hitta former för att fler ska kunna ta del av den digitala informationstekniken**
- 3. Utveckla bibliotekets webbplats och sociala medier**

Mål 6. Biblioteket är ett socialt centrum

Folkbiblioteket är ett av kommunens ansikten utåt mot allmänheten. Här ska finnas möjligheter att utvecklas, uttrycka sig och mötas. Alla bibliotekets besökare ska känna sig välkomna och bemötas med vänlighet, omtanke och respekt.

Folkbiblioteket är ett offentligt rum där människor med skilda intressen och värderingar kan mötas, vilket skapar förutsättningar för förståelse och tolerans och även överbryggar klyftan mellan det virtuella och det fysiska rummet. Som en av få kvarvarande tvärkulturella arenor kan folkbiblioteket motverka samhällets fragmentering och fungera som ett demokratiskt instrument i det mångkulturella och digitaliserade informationssamhället. Folkbiblioteket utgör en ram för såväl oförutsedda möten som organiserade möten kring specifika ämnen.

Folkbiblioteket är en kravlös plats där det mänskliga mötet kan ske i samspel med både litteratur och andra medier eller helt enkelt till följd av att ett antal människor befinner sig på samma plats.

Samarbetet med föreningslivet ska utvecklas så att föreningar i högre utsträckning kan använda bibliotekets lokaler för möten och aktiviteter. Bibliotekens programverksamhet ska utformas med ambitionen att nå olika målgrupper och skapa förutsättningar även för oväntade möten.

Strategier

- 1. Anpassa det fysiska rummet även utifrån barn och ungas behov**
- 2. Utveckla samarbetet med föreningslivet**
- 3. Hitta nya former för ett öppnare bibliotekslandskap**

Mål 7. Biblioteket stimulerar barns och ungdomars läsning och språkutveckling

Genom Språksatsningens försorg erbjuds förskolor och skolor bokpåsar respektive boklådor med klassuppsättningar av skönlitteratur. Satsningen har som syfte att inspirera föräldrar att högläsa för sina barn varje dag.

Biblioteksvisningar och bibliotekskunskap, bland annat i form av kurser i informationssökning och källkritik, ska erbjudas alla elever. Miljön på biblioteket ska vara inbjudande för barn och ungdomar.

Exempel på samarbete med skolorna är Läsloppet. Läsloppet vänder sig till alla elever i årskurs 3 och är en lästävling som stimulerar till att läsa så mycket som möjligt. För att projekt som Läsloppet ska fortsätta att vara attraktiva och verka stimulerande måste de hela tiden utvecklas.

Arbetet med äldre barn och ungdomar kan utvecklas vidare genom litteraturcirklar av olika slag, genom samarbete med skolor, fritidsverksamheten och föreningsliv. I samverkan mellan barnbibliotekarier, skolans pedagoger och skådespelare ska Språksatsningen fortsätta att genomföra och utveckla Bokspelet. Bokspelet vänder sig till alla elever i årskurs 4. Bokspelet fördjupar läsningen genom samtal och dramatisering.

Strategier

- 1. Öka barns och ungdomars läsförmåga och intresse för läsning genom att hitta nya vägar till litteraturen**
- 2. Utforma nya former för litteraturförmedling via digitala medier**
- 3. Sprida kunskap om betydelsen av högläsning för både yngre och äldre barn**

Mål 8. Alla elever har tillgång till skolbibliotek med utbildad personal

Inom grundskola och gymnasieskola ska det finnas lämpligt fördelade skolbibliotek för att stimulera skolelevernas intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av utbildningsmaterial. Folkbiblioteket ger eleverna i Sunnerbyskolan och Vanstaskolan tillgång till utbildad personal och bra skolbibliotek. I barn- och utbildningsförvaltningens regi finns bemannade grundskolebibliotek på Viaskolan, Gröndalsskolan och Svandammsskolan och ett gymnasiebibliotek. I nuläget får eleverna vid Fagerviks skola, Kyrkskolan och Stora Vika skola regelbundna besök av Kulturbussen.

I samarbete med kommunens skolor ska en plan upprättas för en långsiktig kvalitetshöjning som innebär att alla skolor ska ha ett skolbibliotek som en naturlig del av skolans pedagogiska verksamhet. Arbetet med att ta fram ytterligare en plan, som beskriver barnens möte med bibliotek och skolbibliotek under hela skoltiden, har påbörjats. Målet med denna plan är att alla barn i kommunen ska få likvärdig tillgång till utbildad personal, litteratur, bibliotekskunskap och informationsökning.

Strategier

- 1. Ta fram en kortare vägledning för elevers möte med biblioteket under hela skoltiden**
- 2. Arbeta för ökade och likvärdiga öppettider på skolbiblioteken**
- 3. Översyn av skolbiblioteksverksamhetens organisationsstruktur**

Uppföljning och utvärdering

Utifrån biblioteksplanen, kulturnämndens verksamhetsplan och Nynäshamns kommuns mål och budget upprättas årliga arbetsplaner. Uppföljning av biblioteksbesökarnas synpunkter sker genom en årlig biblioteksenkät, tillgänglig både på nätet och i pappersform.

Målet är att besöks- och lånestatistiken samt brukarenkäten ska visa en positiv utveckling. Även besöken vid bibliotekens aktiviteter och evenemang utvärderas. Tillsammans med en utvärderande sammanfattning från verksamhetsansvariga utgör statistiken en del av den årliga verksamhetsberättelsen. Uppföljning och utvärdering av ovan formulerade åtgärder ska ske kontinuerligt. Uppföljning och revidering av biblioteksplanen ska ske vart fjärde år.